

אורה נטה ללון

ברק ראשון / באתי לעירי

ערב יום הכיפורים אחר חצות יצאתי מן הרכבת המהירה לרכבת הפשוטה שהולכת לעירי. יהודים שהיו עמי בדרך הלכו זה לכאן וזה לכאן ולא נכנס מהם אדם לקרון. מרושלים נתגלגלו גלגלי הקרונות בין הרים וגבעות עמקים וגיאיות, ועל כל תחנה ותחנה עמדה הרכבת ועירוניים ועירוניות יצאו ונכנסו. לסוף שתי שעות התחילו סימניות של שבוש מבצבצות ועולות משני צדי הדרך. נתתי ידי על לבי. ידי ריתתה על לבי כשם שלבי רתת בידי. העירוניים כיבו מקטרוניהם. נעצו אותן בבתי שוקיהם וקמו, אספו את כליהם וחזרו וישבו, והעירוניות נדחקו ועמדו בחלון, הגביהו את קולן וקראו גומובייץ וצחקו עד שניתנו צחצוחין של רוק מפיהן. לאחר שעה קלה נשפה הרכבת בקול ורבעה כנגד בית הנתיבות.

בא לו הפקיד שנקרא שמו גומובייץ, שניטלה שמאלו במלחמה ועשאוה גומי, עמד מלא קומתו והניף בסודר שבידו וקרא שבוש, והאריך בשבוש עד שנפתחו דלתות הקרון ויצאו היוצאים. זה שנים הרבה לא שמעתי שם שבוש יוצא מפי בן עירי. מי שנולד בה וגדל בה וחי בה הוא בלבד יודע להגות את השם הזה בכל אותיותיו. אחר שהוציא גומובייץ שם שבוש מפיו לקלק את שפמו כזה שאכל מיני מתיקה, נסתכל ביוצאי הרכבת ובדקם בעיניו, החליק את שמאלו שעשויה גומי ועמד לשלוח את הרכבת לדרך.

נטלתי את שני ילקוטי והלכתי אחורי חצר בית הנתיבות לבקש לי עגלה לירד בה לעיר. החצר עמדה בחמה וריח עטרן וקיסור עם ריח עשבים וירק עלה בערבוביא, זה הריח של תחנות הרכבות שבעיירות הקטנות. פניתי לכאן ולכאן ולא ראיתי שום עגלה. אמרתי לעצמי ערב יום הכיפורים היום

וכבר הגיע זמן תפילת מנחה ואין בעלי עגלות יוצאים לדרך, ואם אתה רוצה להגיע לעיר טול רגליך ולך.

מהלך אדם בינוני עד לעיקרה של העיר חצי שעה. נושא עמו את כליו מהלך רבע שעה יותר. הליכתי אני ארכה שעה ומחצה, שכל בית וכל חורבה וכל אשפה העמידו בי פנים ועיכבוני.

מן הבתים הגדולים של שתי קומות של שלש קומות של ארבע קומות לא נשתירו אלא הדיוטאות התחונות, ואף הן רובן חרבות. ויש בתים שלא נשתיר מהם אלא מקומם בלבד. אף באר המלך, היא הבאר ששתה הימנה סובייסקי מלך פולין כשחזר ממלחמת נצחון נשתברו מעלותיה ונתערערה הטבלא שקבעה לכבודו, ואותיות שהיו עשויות זהב נטשטשו והעלו עשבים. שקצים ושקצות לא עמדו שם ולא נשמע משם לא זמר ולא צחוק, והיא שותתת מימיה ושופכתם לרחוב, כמי שמת לו מת ושופך את מימיו לפני ביתו. כל המקומות כולם נשתנו, ואפילו האוירים שבין בית לבית נשתנו. לא כמות שהייתי רואה אותם בקטנותי ולא כמות שהראום לי בחלום סמוך לחזירתי. אבל ריחה של שבוש עדיין לא נמר, זה הריח של דוחן חם שנתנו עליו דבש רותה, שאינו פוסק מן העיר מאסרו חג של פסח ועד סוף מרחשון, עד שהשלגים יורדים ובאים ומכסים את העיר וצנה חבלנית יוצאת מארבע רוחותיה ומבטלת את הריח.

מרוקנים עמדו רחובות העיר וכן השוק, כבר שבתה העיר מעסקים של חול וננעלו החנויות, וקרוב לודאי שאותה שעה עמדו האנשים בתפילת מנחה והנשים סידרו את הסעודה המפסקת. מלבד קול האדמה שענתה על קול פעמותי לא נשמע קול אחר.

אבל אני לא נתתי לבי לקולה של אדמה, אלא מהלך הייתי והולך ומהרהר היכן אניה את מטלטלי והיכן אמצא כאן מקום לינה.

נטלתי עיני וראיתי חבורה עומדת. קרבתי אצלם ושאלתי אותם היכן כאן מלון?

הפסיקו שיחתם ונסתכלו בשני ילקוטי ובבגדים שעלי ולא השיבו לי כלום.

חזרתי ושאלתי באיזה מלון אפשר ללון כאן?

זרק אחד מן החבורה פרוסת ציגריטה מפיו וחיכך קצת בצווארו ונתן בי עיניו ואמר וכי מלונות הרבה יש כאן שיבחר לו איזה שירצה. מכל מלונות שבעיר לא נשתירו אלא שנים.

אמר לו חברו מכל מקום אין מקומו של אדון זה אצל הגרושה.

הנחתי את שני ילקוטי ושאלתי למה?

אמר זה לחבריו שמעתם, הוא שואל למה. אם רוצה הוא לילך לשם הרשות בידו, אלא יהא יודע שאין זה מקום לינה אלא לשעות. עכשיו יודע מר מה טעם אמרתי שאין שם מקומו.

אחר שאמר כך קיפל פיסות ידיו על לבו והחזיר ראשו ממני, כאילו היה אומר מכאן ואילך ידי משוכות ממך.

נענה אחר ואמר אני אפרש, כשחזרה אותה עלובה אחר המלחמה לעיר בדקה ולא מצאה אלא בית זה שהניח לה אביה ולא נגעו בו אויבים, עמדה ועשתה לה מלון אורחים והיתה מתפרנסת ממנו, היא וארבע בנותיה. משרבתה צרת הפרנסה פסקה לדקדק באורחיה ונעשה ביתה בית כינוס לעוברי עבירה. רבוננו של עולם, עולם זה שבראת גיהנם טוב ממנו. אשתו

של רבי חיים, מופלג בתורה וביראה, שהיה ראוי לשמש ברבנות ראה מה עלתה לה.

והיכן בעלה?
רבי חיים היכן הוא? אצל הרוסים בשביה. נטלו אותו והוליכוהו לקצה ארץ רוסיה, ואין אנו יודעים אם הוא חי אם הוא מת, שכל הימים לא שמענו עליו כלום, חוץ מאותו היום ששלח גט פטורין לאשתו שלא תהא עגונה כל ימיה.

נטלתי את שני ילקוטי מן הקרקע ושאלתי והיכן הוא אותו מלון שאפשר ללון בו?

היכן אותו מלון? דניאל ב"ח יראה לו. הריהו חוזר לביתו וביתו סמוך למלון.

עד שזה מדבר בא דניאל ב"ח ואמר הזכרתם את שמי ובאתי. יבוא מר עמי ואראה לו את מלוננו.

אותו אדם, דניאל ב"ח, גבוה וצנום וראשו קטן ושערו ערמוני וזקנו קצר, ספק כד ספק חז, וכמין צחוק תלוי על שפתיו שמתפשט לתוך לסתותיו הנפולות ורגלו הימנית של עץ.

הלכתי עמו עקב בצד אגודל כדי שלא אטריח עליו בפסיעה גסה.

ראה ואמר אם לי הוא חושש אינו צריך, שאני מהלך כשאר כל אדם. אדרבא רגל זו שנעשתה בידי אדם יפה מזו שנעשתה בידי שמים. אינה חוששת משום שגדון ומקדימה את חברתה בהליכה.

שאלתי אותו מן המלחמה היא באה?

אמר לי לא, אלא שגדון זה שבשניה בא לי מן המלחמה. אמרתי לו, אך אדוני, אם כן בפרעות נפגע מר?

(עוד יבוא)